

Csokonai Vitéz Mihály
A békétlenkedő

I

Tavaszi

Ejnye, már az esztendőnek
Silány napjai eljőnek,
Itt a kedvetlen tavasz.
Locsos, pocsos minden napja,
Komor a bőjtmás hónapja.
Április csalárd, ravasz.
Sovány szelek sűvöltése,
Szárak porral kerengése
Torkot, mellett terhelő,
Huruttal kerül elő.

Kinek volna kedve benne!
Bár csak hamar vége lenne
Únalmas óráinak.
Szemem bármerre tekintsen,
Sem gyümölcs se semmi nincsen
Kertem pusztai fáinak.
Mit ér zöldje a szőlőnek,
Ha rajta fűtők nem nőnek,
Mit ér a bimbó, virág,
Ha körtvélyt nem nyújt az ág?

Barmaim, jaj, be soványok,
Elfogyott a takarmányok,
Már sem széna, sem mező,
Ezer az ember szüksége,
Nincs új, elfogyott a régi,
Majd kihúzza az éhező.
Óh, bár csak hamar nyár lenne,
E silány tavasz elmenne:
Uram! uram! talán már
Nem is fog már lenni nyár!

II

Nyár

Haj, haj, no! be elfáradtam,
Ugyan nagyon megizzadtam,
Adjatok egy kis vizet!
A nyári napnak hésége
Éltünk terhe, veszettsége,
Csak, csak ilyennel fizet;
Uram, szüntesd a héséget,
Mert magunkat is eléget.
Tikkasztó kánikulánk
Bűnünkért van csapva ránk.

Testünket alig bírhatjuk,
Lélekszakadva aratjuk
Ami kis termésünk jött;
Vetegettük hideg szélbe,
Most takarjuk forró délbe
Dudva és bogács között;
Amit e' még meg nem fojtott,
Szipoly és sáskaraj tojt ott,
S amit ez is meghagya,
Elsütötte a ragya.

A hosszú napnak terhétől,
A munka keménységétől
Csigázódik életünk.
Mégis mindezért végtére
Mi a szegény ember bére!
Aggunk s alig ehetünk.
Mennykő, villám és mennydörgés
Mind, amit nyér a könyörgés,
Forgószél és jégeső,
Ami a munkánkra jó.

III

Ősz

A fejem már majd megbódúl,
Annyi a gond, mely rámtódúl,
Érik a gohér nagyon.
Szintúgy félek még előre,
Ha ránézek a szőlőre,
A szüret s baj itt vagyon;
Restellek már ki is menni,
Eső esik, mit kell tenni,

Alhatnám is, de nem is,
Mozogni kén nékem is.

Most jönnek már, haj, most jönnek
A megaggott esztendőnek
Legkomorabb részei,
Borong, tolong a kedvetlen
Őszi felhő, és szünetlen
Buggyognak locs cseppjei.
Bent ásítok, kint meg ázom,
Bent didergek, kint meg fázom,
Szomorú ősz, haj, haj, haj!
Benn is baj most, kinn is baj.

Bárcsak meleg napfény volna,
Vagy kemény télre hajolna
Már ez a locspocs idő.
Mert most setét ködbe fedve
Sínlik az embernek kedve,
S azért hozzám más se jó.
De ha jó is, mit csinálunk?
Csak únalom lakik nálunk;
Most is bú és álom nyom:
Jaj be fáj a vékonyom.

IV

Tél

No eljöttél valahára,
Gyászos tél, a föld nyakára,
És az erszényt oldozod:
Együk most már munkánk bérét,
Igyuk saját testünk vérét,
Már az inséget hozod.
Igazán, hogy minél rosszabb
A te részed, annál hosszabb,
Életünkben majd fél rész
A te napjaidba vész.

Elrablod a kikeletnek
Tején hízott természetnek
Gyönyörűségét magad;
Mindent, amit a termékeny
Nyár s ősz adott a vidéken,

Fagyod tőlünk elragad.
Csak számodra munkálódunk,
Érted élünk és aggódunk,
S midőn mindent elragadsz,
Magad csak kedvet sem adsz.

Tömlöccé teszed szobánkat,
Kertünket és gyümölcsfánkat
Zúzzal virágoztatod.
És azalatt nagy lármával
Kimormolsz szélhahotával
S jégfogad vicsorgatod.
Ne dúld fel minden kedvünket,
Enyhítsd megúnt életünket,
Bocsásd hozzánk a tavaszt,
Szívszakadva várjuk azt.